

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Deres ref.:
201003005

Vår dato:
30.10.2009

Vår ref.:
Heide0161011

Vår saksbehandler:
Ingelin Rendal
ingelin@elev.no

Høringssvar til NOU 2010:7 Mangfold og mestring – Innstilling fra Østbergutvalget

Elevorganisasjonen vil med dette avgi sitt høringssvar på NOU 2010:7 Mangfold og mestring – Innstilling fra Østbergutvalget. Utredningen har blitt saksbehandlet både i Elevorganisasjonens sentralstyre og landsstyre, og dette høringssvaret avgis på bakgrunn av Elevorganisasjonens politiske måldokument og landsstyrets politiske vedtak.

Høringssvaret er, slik det har blitt etterspurt av Kunnskapsdepartementet, strukturert etter kapitlene i NOUen. Til slutt vil dere finne vårt generelle syn på minoritetsspråklige i norsk skole.

Leksehjelp (kapittel 4.6)

Elevorganisasjonen mener det finnes et behov for tettere oppfølging og mer særskilt språkopplæring i norsk. Blant løsningene som skisseres støtter vi særlig styrking av tilbudet om leksehjelp til elever. Leksehjelp har vist seg øke elevers læringsutbytte, og så lenge lekser har en sentral plass i norsk skole, må alle ha tilgang på et leksehjelptilbud med kompetente leksehjelpere. I sammenheng med minoritetsspråklige vil dette kunne gjøre overgangen til det norske skolesystemet raskere, og gi større faglig oppfølging til elever som har behov for det.

Kartleggingsverktøy (kapittel 6.4)

Utvalget foreslår å utvikle egnede kartleggingsverktøy for minoritetsspråklige elever i grunnskole og videregående opplæring tilpasset disse skoleslagene og elevenes behov. Elevorganisasjonen støtter dette forslaget, og mener det er et viktig tiltak for å sikre elevenes rett til tilpasset opplæring. Særlig viktig er bruken av kartleggingsprøver for sent ankomne elever, for å kartlegge hvilke forutsetninger elevene har før de tar del i det norske skolesystemet. Slike kartleggingsverktøy må være av høy kvalitet, og resultatene må benyttes for å fremme tilpasset opplæring.

Norskopplæringsmodell for minoritetsspråklige (kapittel 8.9.3)

Dagens norskopplæringsmodell for minoritetsspråklige fungerer etter Elevorganisasjonens syn ikke tilfredsstillende. Faget Grunnleggende norsk for språklige minoriteter, som med LKo6 avløste NOA-planen, har vist seg å ha alvorlige utfordringer.

For det første har eksamensordningen ført til høyere frafall, som følge av at elever med kort botid i Norge må gjennom en eksamen de ikke har forutsetninger for å mestre. Elevorganisasjonen mener det er viktig å ha en målsetning om at minoritetsspråklige og sent ankomne elever får så høy kompetanse i norsk som overhodet mulig, og at så mange som mulig føres over i ordinær norskopplæring når de har kompetanse til det. Samtidig må det i særskilte tilfeller være rom for å ta en slutteksamen som er tilpasset elever med lavere norskkunnskaper når de har fullført videregående. Dette vil gi flere anledning til å oppnå studiekompetanse eller komme ut i lære, og åpne dørene for høyere utdanning, fagbrev og svennebrev. Et slikt tiltak vil fremme integrering og motvirke frafall, ettersom alternativet – å ta et år på vg3 i ordinært norskopplæringsløp – er lite motiverende for de fleste elever.

For det andre er friheten i valg av læreplaner i norskundervisningen for språklige minoriteter svært problematisk. Valgfriheten skaper for stor tilfeldighet i kvaliteten i opplæringstilbudet for minoritetsspråklige, særlig som følge av at kompetansen i flerkulturell pedagogikk generelt er for lav på skole- og skoleeieinivå.

Elevorganisasjonen mener det bør bli obligatorisk for skoler og skoleeiere å benytte seg av læreplan for norsk som 2. språk (NOA) istedenfor faget Grunnleggende norsk for språklige minoriteter. NOA-planen skal gjenninnføres med strengere rammer og etter Kunnskapsløftets prinsipper. Rammene skal kontrollere vurderingen av norskkompetansen til eleven, sørge for en god oppfølging og sørge for at faget i så stort grad som mulig fungerer som et overgangsfag til det ordinære norskopplæringsløpet. Ved skoler som i dag ikke praktiserer NOA skal det implementeres snarest, mens skolen i mellomtiden skal forholde seg til faget Grunnleggende norsk for språklige minoriteter.

Morsmålsopplæring (kapittel 8.3.8, 8.4 og 8.9.4)

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om økt bruk av gjeldende rett til morsmåls- og tospråklig fagopplæring. Vi mener dette er viktig for å opprettholde § 2-8 i opplæringslova. For å ivareta viktigheten og verdien av flerspråklighet i skolen, skal elever med minoritetsbakgrunn sikres rett til morsmålsopplæring dersom de ønsker det.

Språk i LKo6 (kapittel 8.5.5)

Elevorganisasjonen støtter utvalgets innstilling om at det skal jobbes aktivt med norsk skriftlig og muntlig i alle fag i tråd med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. For å sikre elever med et annet morsmål enn norsk en god overgang til det norske opplæringsløpet og styrke norskopplæringen, er det grunnleggende at læreplanverket overholdes. Tospråklig fagopplæring eller tospråklige læremidler kan benyttes ved behov, men det er av største viktighet at elever får innarbeidet språkferdigheter og fagterminologi på norsk også utenfor norskfaget.

Tilgang til norskopplæring i læretiden (kapittel 9.4.1)

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om økt tilgang til norskopplæring i læretiden. Vi mener et slikt tiltak vil gjøre det mer attraktivt å ta inn lærlinger med minoritetsspråklig bakgrunn for lærebedrifter, og gjøre det mulig for lærlinger å videreutvikle sin norskspråklige kompetanse også gjennom læretiden. Samtidig vil økt formidling redusere frafallet mellom yrkesfag på skole og

læretiden, og tryggheten i økt sannsynlighet for å bli formidlet vil gjøre det mer motiverende for minoritetsspråklige å gå yrkesfaglige studieretninger.

Tospråklig fagopplæring (kapittel 9.7 og 9.11.2)

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om økt bruk av tospråklig opplæring i fag, og anser det som nødvendig å bruke denne type opplæring ved behov. Resultatene fra forsøk med metoden tyder på at det i mange tilfeller styrker elevens læringsutbytte og gjør overgangen til det norske opplæringsløpet raskere. I enkelte tilfeller er også manglende norskspråklig kompetanse et hinder for elevens deltakelse og medvirkning i egen opplæring, og da er det en nødvendighet å drive opplæring i fag på to språk for å legge til rette for tilpasset opplæring og elevmedvirkning.

Språklig likebehandling (kapittel 9.11.2)

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om at elever fortsatt skal kunne gis særskilt språkopplæring i norsk, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring ved behov. Vi oppfatter språklig likebehandling som et viktig prinsipp i norsk skole. Elever med minoritetsbakgrunn skal sikres tilrettelagt språkopplæring slik at språket ikke blir et hinder for å benytte utdanningstilbudet, og må sikres rett til fullverdig opplæring i sitt morsmål om de ønsker det.

Innføringsklasser (kapittel 10.3.1)

Innføringsklassene spiller en viktig rolle i å forberede minoritetsspråklige elever til det norske skolesystemet. Samtidig er det en utfordring at kvaliteten i opplæringstilbudet i innføringsklassene er tilfeldig fra skole til skole og fra skoleeier til skoleeier. For å sikre elever i innføringsklasser en god opplæring mener Elevorganisasjonen at det i større grad må legges føringer på det faglige innholdet i innføringsklasser. I tillegg må videre- og etterutdanningen av lærere som underviser i innføringsklasser styrkes.

Videre opplever Elevorganisasjonen at elever har ikke gode nok grunnleggende ferdigheter før de starter på vg1. Vi mener derfor det må være mulig for de som har behov for det å ta et 0-år før de begynner på vg1, slik utvalget skisserer. Vi støtter også forslaget om muligheten vg1 over to år for elever som har behov for det. Det sentrale er etter Elevorganisasjonens syn at opplæringsløpet tilpasses hver enkelt elevs forutsetninger og behov, slik at vedkommende er best mulig rustet til å delta i det ordinære skolesystemet. Dette skal gjøres på bakgrunn av kartlegging av elevens kompetanse og faglige behov.

Læremidler for minoritetsspråklige (Kapittel 18)

Elevorganisasjonen ser et klart behov for større tilpasning av læremidlene som benyttes av minoritetsspråklige elever. Tilpasningen må være basert på elevens språklige behov, og ha som formål å fremme elevenes læring gjennom bruk av tospråklige læremidler eller læremidler på norsk for minoritetsspråklige. For å muliggjøre økt bruk av slike læremidler må tilskuddsordningen til læremidler for minoritetsspråklige styrkes.

Kompetansehevning (Kapittel 20.4)

Elevorganisasjonen ser et sterkt behov for en større satsning på etterutdanning av lærere innen flerkulturell pedagogikk. Slik vi oppfatter det er kompetansenivået per i dag ikke tilfredsstillende, og dette rammer blant annet minoritetsspråklige elevers rett til tilpasset opplæring. For å gjøre lærere i stand til å tilpasse opplæringen til hver enkelt elevs forutsetninger, ønsker og behov må de ha kompetanse som skaper forståelse for kulturelle forskjeller og evne til å tilpasse opplæringen til disse forskjellene. Ett aspekt ved dette kan være å benytte elevens tidligere erfaringer for å fremme læring.

Kompetansen som finnes i skolesektoren er avgjørende for kvaliteten i opplæring. Dette gjelder også sammenhengen mellom flerkulturell og flerspråklig kompetanse og minoritetsspråklige elever. Elevorganisasjonen savner en lærerutdanning som gjør lærere godt rustet i møte med alle elever, og vi støtter utvalgets forslag om at flerkulturell og flerspråklig kompetanse integreres i alle typer lærerutdanning. Videre mener vi kompetansebehovet er stort også blant skoleeiere og –ledere, og støtter forslaget om at det satses bredt på etter- og videreutdanning av disse.

Med vennlig hilsen

Anna Holm Heide
Leder

Ingelin Rendal
Saksbehandler